

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce **M. D.**, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. 9. 2005 č. j. 41 Cad 111/2005 - 11,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 14. 9. 2005 č. j. 41 Cad 111/2005 - 11 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaná podala včas kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. 9. 2005 č. j. 41 Cad 111/2005 - 11, kterým bylo rozhodnutí žalované ze dne 8. 7. 2005 ve výroku označeném č. II. zrušeno pro vady řízení a věc vrácena žalované k dalšímu řízení, a bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení.

Z odůvodnění rozsudku napadeného kasační stížností vyplývá, že shora uvedeným rozhodnutím žalovaná rozhodla o poskytnutí příplatku k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., o poskytování příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem v oblasti sociální (dále jen „nařízení vlády č. 622/2004 Sb.“), tak, že

- I. Podle § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 622/2004 Sb. žalobci od 22. 1. 2005 přiznala příplatek ke starobnímu důchodu ve výši 550 Kč za dobu jeho věznění od 5. 9. 1949 od 9. 7. 1950.
- II. Žádost o poskytnutí příplatku za dobu od 10. 7. 1950 do 18. 10. 1950 zamítla.

V odůvodnění tohoto rozhodnutí žalovaná uvedla, že splnění podmínek uvedených v § 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. je prokázáno za dobu od 5. 9. 1949

do 9. 7. 1950, tj. za 308 dnů. Tato doba činí 10 celých měsíců a jeden započatý, takže příplatek náleží za 11 měsíců ve výši 550 Kč. Pro dobu od 10. 7. 1950 od 18. 10. 1950 nebyly splněny podmínky uvedené v § 1 písm. a) shora uvedeného nařízení vlády, protože žalobce v této době nebyl ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, ale byl v táboře nucených prací.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, ve které uvedl, že v době od 5. 9. 1949 do 18. 10. 1950 byl ve vazbě a ve výkonu trestu, proto je přesvědčen, že mu nárok za příplatek náleží za dobu 14 měsíců. Žalobce uvedl, že byl vězněn od 5. 9. 1949 do 31. 12. 1949 v K., poté od 1. 1. 1950 do 31. 7. 1950 ve věznicích Ch. a L, odkud byl převezen do vězení ve V. a dne 18. 10. 1950 byl propuštěn na svobodu. Při přiznávání předchozích nároků byla celá doba jednoznačně považována za výkon trestu odnětí svobody; žalobce poukázal na část odůvodnění rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 7. 2002 č. j. 2 A 973/2002 - 18 a na odůvodnění rozhodnutí žalované ze dne 26. 11. 2002. Žalobce proto navrhl, aby mu byl přiznán příplatek k důchodu za celou dobu věznění, tj. za 14 měsíců.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě navrhla její zamítnutí.

Krajský soud v Brně ze správního spisu zjistil, že žalobce byl odsouzen rozsudkem bývalého Okresního soudu v Kraslicích ze dne 10. 3. 1950 čj. T 420/49 ve spojení s rozhodnutím bývalého Krajského soudu v Karlových Varech ze dne 6. 7. 1950 čj. To 836/50 pro zločin neoprávněného opuštění republiky podle § 40 zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky, k nepodmíněnému trestu těžkého žaláře na 6 měsíců a peněžitému trestu 10 000 Kč, v případě nedobytnosti těžkým žalářem v trvání 20 dnů. Usnesením Okresního soudu v Sokolově ze dne 19. 12. 1990 čj. 2 Rt 1178/90 bylo rozhodnuto, že žalobce je účasten soudní rehabilitace podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, výše uvedená rozhodnutí, jakož i všechna další rozhodnutí v téže trestní věci na ně obsahově navazující se podle § 2 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb. považují za zrušená k datu, kdy byla vydána, a trestní stíhání žalobce pro uvedený zločin se podle § 2 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. v celém rozsahu zastavuje.

Z potvrzení Konfederace politických vězňů vyplynulo, že žalobce byl vězněn od 5. 9. 1949 do 31. 12. 1949 v K., a to 117 dnů, od 1. 1. 1950 do 31. 7. 1950 v Ch. a L., a to 212 dnů, a od 1. 8. 1950 do 18. 10. 1950 v táboře nucené práce ve V., a to 80 dnů, celkem 409 dnů.

Žalobce byl výměrem komise č. 7 se sídlem v K. V. ze dne 19. 7. 1950 čj. 5585-1950-V-4 zařazen podle § 2 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 247/1948 Sb., o táborech nucené práce, do tábora nucené práce ve V. na dobu 3 měsíců. Ve výměru bylo uvedeno, že do doby zařazení se započítává správní vazba od 10. 7. 1950 do dne příchodu do tábora.

Podle propouštěcího potvrzení ze dne 10. 10. 1950 byl žalobce propuštěn z tábora dne 10. 10. 1950; z tohoto potvrzení vyplývá, že žalobce v táboře strávil dobu od 25. 7. 1950 do dne propuštění.

Krajský soud v Brně dále zjistil, že rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 7. 2002 č. j. 2 A 973/2002 - 18 bylo zrušeno rozhodnutí žalované ze dne 19. 2. 2002 čj. 310 913 416 a věc vrácena žalované k dalšímu řízení. V této věci se žalobce domáhal přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb., a to za totéž období, za které se domáhá přiznání příplatku k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., a rozhodnutí žalované bylo zrušeno pro nedostatečná skutková zjištění. Žalobce pak soudu předložil nové rozhodnutí žalované, jímž mu byla přiznána jednorázová peněžní částka podle zákona č. 261/2001 Sb. za dobu od 5. 9. 1949 do 18. 10. 1950 (mj. tedy i za dobu pobytu

v táboře nucené práce); žalovaná v odůvodnění tohoto rozhodnutí uvedla, že žalobce v tomto rozsahu věznění prokázal a že toto rozhodnutí je realizací shora uvedeného rozsudku Vrchního soudu v Olomouci.

Krajský soud v Brně vzal za prokázané, že i doba od 10. 7. 1950 do 10. 10. 1950 je u žalobce doba věznění, tedy pokračování výkonu trestu odnětí svobody. Soud měl za to, že to byla i žalovaná, která jednoznačně uvedenou dobu uznala ve shora uvedeném rozhodnutí, které bylo vydáno jako realizace rozsudku Vrchního soudu v Olomouci. Podle krajského soudu žalobce splnil veškeré podmínky stanovené v § 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Dle názoru soudu se žalobci podařilo prokázat, že byl ve výkonu trestu odnětí svobody, a to od 5. 9. 1949 do 10. 10. 1950, kdy byl propuštěn z tábora nucené práce. Proto i dobu, kdy byl žalobce v táboře nucené práce, je nutno pokládat za dobu věznění; soud výslovně zdůraznil, že ve shora uvedeném rozhodnutí žalovaná tuto dobu jako dobu věznění uznala.

Krajský soud proto zrušil žalobou napadené rozhodnutí a zavázal žalovanou k vydání nového rozhodnutí, přičemž žalobci přizná příplatek ke starobnímu důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. i za období od 10. 7. 1950 do 10. 10. 1950.

V kasační stížnosti žalovaná namítla, že její rozhodnutí krajský soud zrušil pro vady řízení, ačkoliv jí žádnou konkrétní vadu nevytkl. Rozhodnutí žalované krajský soud formálně zrušil pro vady řízení, fakticky však proto, že toto rozhodnutí shledal nezákonným. Krajský soud žalovanou zavázal právním názorem, podle něhož žalobci náleží příplatek k důchodu i za období od 10. 7. 1950 do 10. 10. 1950; ani v tomto případě však nevysvětlil, proč má být příplatek přiznán právě za tuto dobu, když různé listiny a dokonce žalobce ji vymezují jinak. Tyto skutečnosti podle názoru žalované činí napadený rozsudek nepřezkoumatelným pro nesrozumitelnost i nedostatek důvodů ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

Pokud jde o výše uvedený rozsudek Vrchního soudu v Olomouci, žalovaná sice nezpochybňuje, že na jeho podkladě žalobci v minulosti přiznala jednorázovou peněžní částku podle zákona č. 261/2001 Sb. i za dobu jeho pobytu v táboře nucené práce, považuje však za nutné zdůraznit, že v tomto případě šlo o zcela ojedinělý exces, neboť jednak uvedený rozsudek neobsahoval žádný právní názor, jednak od samého počátku realizace zákona č. 261/2001 Sb. žalovaná byla toho názoru, že za dobu pobytu v táboře nucené práce peněžní částka nepřísluší a v tomto ohledu jí dala za pravdu i pozdější judikatura.

Žalovaná v kasační stížnosti dovozuje, že umístění osoby do tábora nucené práce na podkladě ust. § 2 odst. 1 a § 3 zákona č. 247/1948 Sb. nebylo trestem za trestný čin, a to ani v případě osob uvedených v § 2 odst. 1 písm. b) zákona č. 247/1948 Sb. Rozhodnutí učiněná komisemi jmenovanými krajskými národními výbory měla charakter správních rozhodnutí, nemohlo proto přicházet v úvahu jejich zrušení soudy podle zákona č. 119/1990 Sb.; ze stejného důvodu tato rozhodnutí nejsou ani dalšími rozhodnutími obsahově navazujícími na zrušené rozhodnutí, neboť zákon č. 119/1990 Sb. ze zákona rušil nebo umožňoval zrušit soudním rozhodnutím pouze odsuzující rozhodnutí vydaná soudy. O tom ostatně svědčí i ta skutečnost, že ke zrušení rozhodnutí o zařazení do táborů nucené práce vyslovených podle zákona č. 247/1948 Sb. došlo ust. § 17 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích.

Žalobce nebyl k zařazení do tábora nucené práce odsouzen a komise (správní orgán) rozhodoval pouze o době trvání pobytu v něm. Ve vztahu k době pobytu v táboře nucené práce tedy žalobce nesplňuje podmínky stanovené v § 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. a příplatek k důchodu mu proto nenáleží.

Žalovaná tedy v kasační stížnosti zastává právní názor, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku, zda žalobce ve vztahu k době svého pobytu v táboře nucené práce je, či není osobou splňující podmínky stanovené v ust. § 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb.

Žalovaná navrhl, aby napadený rozsudek Krajského soudu v Brně byl zrušen a věc byla tomuto soudu vrácena k dalšímu řízení.

Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost takto:

Podle ust. § 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. státní občané České republiky, kteří v době od 25. února 1948 od 31. prosince 1989 byli odsouzeni a vykonali trest odnětí svobody, jeho část nebo vazbu pro trestný čin, za který byli rehabilitováni podle zákona č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 58/1969 Sb. a zákona č. 70/1970 Sb., nebo podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., zákona č. 633/1992 Sb. a zákona č. 198/1993 Sb., nebo jejichž odsouzení pro trestný čin uvedený v § 2 zákona č. 119/1990 Sb., ve znění zákona č. 47/1991 Sb., bylo zrušeno cestou obnovy řízení, stížnosti pro porušení zákona anebo podle § 6 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, popřípadě byli nezákonně zbaveni osobní svobody a byli rehabilitováni podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., a pobírají starobní nebo plný invalidní důchod z českého důchodového pojištění, mají nárok na poskytnutí příplatku k důchodu ke zmírnění některých křivd způsobených jim komunistickým režimem v oblasti sociální.

Podle ust. § 2 odst. 1 tohoto nařízení vlády příplatek ke starobnímu nebo plnému invalidnímu důchodu se stanoví výši 50 Kč za každý započatý měsíc výkonu trestu odnětí svobody, jeho části nebo výkonu vazby.

Žalobce splňuje všechny podmínky ust. § 1 písm. a) shora uvedeného nařízení vlády a proto mu žalovaný právem přiznal příplatek ke starobnímu důchodu za období od 5. 9. 1949 do 9. 7. 1950, kdy žalobce byl ve vazbě, resp. ve výkonu trestu odnětí svobody, a přiznání příplatku za toto období také není předmětem sporu. Jím je posouzení právní otázky, zda žalobci náleží příplatek ke starobnímu důchodu za dobu, kterou strávil v táboře nucené práce v časové návaznosti na výkon trestu odnětí svobody.

Nařízení vlády č. 622/2004 Sb. v ust. § 1 písm. a) použilo formulace „...kteří...vykonali trest odnětí svobody, jeho část nebo vazbu pro trestný čin...“ . Z této formulace je zcela zřejmé, kdo má nárok na příspěvek k důchodu; je jím pouze ten, kdo, při splnění dalších podmínek, vykonal nepodmíněný trest odnětí svobody nebo jeho část nebo byl ve vazbě.

Právní názor krajského soudu, že žalobce byl ve výkonu trestu odnětí svobody i v době, kdy byl zařazen do tábora nucené práce a dobu pobytu žalobce v tomto táboře je nutno pokládat za dobu věznění, se opírá o nepřipustně široký výklad ust. § 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Není pochyb o tom, že pobyt v táboře nucené práce nesl určité znaky věznění, především byl omezením osobní svobody toho, kdo do něj byl zařazen. Přesto však, jak je shora uvedeno, nařízení vlády zcela přesně vymezuje, komu, jehož osobní svoboda byla omezena, lze příplatek k důchodu přiznat a argumentem z opaku je třeba

dojít k závěru, že za dobu pobytu v táboře nucené práce příplatek k důchodu přiznat nelze, a to ani tehdy, jestliže pobyt v táboře nucené práce bezprostředně časově navazoval na skončení výkonu trestu odnětí svobody nebo vazby.

Rehabilitace osob zařazených do táborů nucené práce byla provedena ust. § 17 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudní rehabilitaci, a ustanovení tohoto zákona není uvedeno v § 1 písm. a) nařízení vlády č. 622/2004 Sb. mezi taxativním výčtem „rehabilitačních“ zákonů. I tímto argumentem lze dovodit, že příplatek k důchodu nelze přiznat za dobu strávenou v táboře nucené práce.

K otázce přiznání jednorázové peněžní částky podle zákona č. 261/2001 Sb. za dobu strávenou v táborech nucené práce existuje obsáhlá judikatura Nejvyššího správního soudu, která je jednotná v tom, že za dobu pobytu v táborech nucené práce tato jednorázová peněžní částka nenáleží, avšak z jiných důvodů než je tomu v projednávané věci. Důvody jsou podrobně vyloženy např. v rozsudku, který byl uveřejněn pod č. 51/2004 Sb. NSS.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost důvodnou, zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Brně a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 2 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.) a žalobu tedy zamítne.

Krajský soud v novém rozhodnutí rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. ledna 2007

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

